

Molenplein 11 12

Adres	Molenplein 11, 12
Postcode	2242 HW
Kadastraal nummer	Molenplein 11: WSN01.B .09946.G.0000;
Naam	Molenplein 12: WSN01.B .09949.G.0000
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	5, waarvan 2 RM
Benoeming onderdelen complex	Molen de Windlust met voormalige molenaarswoning (Molenplein 10, 10 a, 10b, RM), graanmaalderij met paardenstal (Molenplein 11) en loods (Molenplein 12)
Oorspronkelijke functie	Korenmolen met bedrijfsgebouwen en woonfunctie
Datering/Bouwjaar	Molen: 1668 ; Graanmaalderij 1899; loods omstreeks zelfde tijd; paardenstal naast graanmaalderij: 17 ^{de} -eeuwse oorsprong

Omvang bescherming

De bescherming betreft de molen met voormalige molenaarswoning (reeds rijksmonument, Molenplein 10, 10a, 10b), de voormalige graanmaalderij met daarnaast paardenstal (Molenplein 11) en de loods (Molenplein 12).

De belendende woningen van jonge datum aan het Molenplein en Gravestraat 8 zijn niet bij de bescherming betrokken.

Het interieur maakt wat betreft de oorspronkelijke structuur en de constructieve onderdelen onderdeel uit van de bescherming.

Inleiding

Aan het Molenplein ligt de korenmolen en het molenaarshuis Windlust, een rijksmonument uit 1668. De familie Mansvelt woonde en werkte van 1821 tot 1961 op deze ronde stellingmolen. Een erfgenaam van Mevrouw Dalhuysen-Mansvelt, een van de twee dochters van de laatste molenaar Cornelis Mansvelt, heeft de panden Molenplein 11 en 12 anno 2010 nog steeds in haar bezit.

In 1899 werd de eerste steen voor het bedrijfsgebouw Molenplein 11 gelegd. Op de eerste steen staat vermeld: "De eerste steen gelegd door C. en J. Mansvelt 1899". In dat jaar werd er ook een stoominrichting aangeschaft, om zodoende altijd te kunnen malen. Op het nieuwe gebouw, dat aan de zijde van het binnenplein rijk is gedetailleerd in neorenaissancestijl, staat het opschrift: 'Graanhandel Mansvelt'. Hier werd graan opgeslagen en werden de gemaalde producten verkocht. De maalderij is in 1994 gewijzigd in opdracht van De Zonneman en naar ontwerp van Westgeest Groep Architecten en ingenieurs uit Wassenaar. Hierbij werd in de gevel aan het Molenplein een deur toegevoegd. Ook werd de dakbedekking vernieuwd.

Belendend aan de graanmaalderij staat de voormalige paardenstal, die inwendig met de maalderij verbonden is. Deze voormalige paardenstal doet nu dienst als opslag. De stal vindt zijn oorsprong rond de bouwtijd van de molen, 1668. De stal is rond 2000 gerestaureerd, waarbij onder meer de kapconstructie is vernieuwd.

Tegenover de graanmaalderij staat een loods met een gevelsteen: "De eerste steen gelegd door C. Mansvelt 18 ...9". Datum en jaar zijn niet leesbaar, maar ook hier gaat het om 1899. Het pand fungeert nu als garage bij de woning Gravestraat 8 en is aan de rechterzijde via een tussenlid van één bouwlaag met deze woning verbonden. In deze loods stond geruime tijd een dieselmotor met behulp waarvan in deze loods werd gemalen op dagen zonder wind.

Stedenbouwkundige aspecten

Het complex ligt op de hoek Molenplein-Gravestraat in het centrum van Wassenaar. Rechts van de molen staat Gravestraat 8, een jong woonhuis dat verbonden is met één van de complexonderdelen, namelijk de loods.

Achter de molen en aan het Molenplein staan evenwijdig aan het plein de voormalige graanmaalderij en haaks daarop de voormalige paardenstal. Achter de molen bevindt zich een klein plein, waaraan de oorspronkelijke toegang van de maalderij gelegen is. Het plein wordt omsloten door graanmaalderij, paardenstal en loods. De loods staat haaks op het plein en is via een tussenlid met Gravestraat 8 verbonden. Naast de loods bevindt zich nog een andere woning van jonge datum, die op de plaats van een afgebroken molenaarswoning is gebouwd.

Het complex ligt binnen de contouren van het sinds 2008 beschermd gezicht "landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg".

Architectonische beschrijving voormalige graanmaalderij

Het pand is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond in baksteen (kruisverband) in één bouwlaag met mansardekap. Aan de zijde van het binnenplein is er een boven de dakvoet uitgemetselde tuitgevel met een steekkap.

De lijstgevel aan de pleinzijde bestaat uit een linker deel dat iets risaleert en uitgevoerd is als tuitgevel. Hierin bevinden zich de inrijdeuren en daarboven een laadluik. Het rechterdeel wordt geleed door spaarvelden en bevat een centrale, getoogde entree, waarvan de indeling gewijzigd is en aan weerszijden daarvan (in de spaarvelden) een staand venster met rondboogvormige afsluiting.

Het opgaand metselwerk van deze gevel aan de pleinzijde bestaat uit een donker trasraam, afgesloten met een rollaag en een rode gevelsteen, die afgewisseld wordt door horizontale banden in gele en rode, geglazuurde en grijze verblendsteen. Bij deze sierlagen zijn de voegen rood gekleurd. Ter plaatse

van de afsluiting van de spaarvelden en de gevel zelf zijn er ook sierlijsten met onder meer een blokkijst in gele baksteen. De houten daklijst is geprofileerd en uitkragend. De strekken van de getoogde gevelopeningen zijn eveneens verrijkt, onder meer met hardstenen sluitstenen. Bij de gehengen van de inrijdeuren zijn er natuurstenen neggeblokken. Het rechtgesloten laadluik boven de inrijdeuren is rechtgesloten, maar uitgevoerd met een rondboogvormige ontlastingsboog, waarbij het boogveld met een siermetselwerk in drie kleuren is uitgerust. De tuitgevel is uitgevoerd met een gemetselde, uitkragende tuit met sierwerk en de schouders hebben natuurstenen aanzetten. In stalen letters is het opschrift: "windlust graanhandel anno 1899" aangebracht.

Het dak is gedekt met gesmoorde kruispannen.

De gevels aan de straatzijde zijn veel soberder uitgevoerd en missen de detillering in neorenaissancestijl. De gevelopeningen van de asymmetrische langsgevel aan het Molenplein zijn getoogd en voorzien van een rollaag in de steen van het opgaand werk. De rechterzijgevel is grotendeels blind, met uitzondering van een getoogd venster met stalen negenruitsraam. De gevel is uitgerust met steunberen en er zijn staafankers toegepast. De linkerzijgevel is deels belendend met de paardenstal. In deze gevel bevindt zich een segmentboogvormig venster met stalen raam. De dakbedekking aan de zijde van het Molenplein is gewijzigd.

Architectonische beschrijving voormalige paardenstal

Dit pand is in baksteen (kruisverband) opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het zadeldak is gedekt met rode (oud-)Hollandse pannen.

Het opgaand werk is uitgevoerd met een zwartgeschilderde plint.

Aan de zijde van het Molenplein is de puntgevel uitgevoerd met vlechtingen, zijn er bouwsporen van een dichtgezet luik en zijn er staafankers toegepast. Er is ook een kruisvormig anker.

De asymmetrische linkerzijgevel is uitgerust met staafankers en bevat twee vensters: één segmentboogvormig venster met stalen raam en eenzelfde met een mestluik eronder.

Aan de zijde van het binnenplein bevindt zich een brede inrijdeur en is de topgevel van hout.

Architectonische beschrijving voormalige loods

Dit pand is in baksteen (kruisverband) opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met kap. Het zadeldak is gedekt met gesmoorde kruispannen. Er zijn muurankers met siermotief toegepast.

De symmetrische voorgevel aan het binnenplein is eclectisch gedetailleerd. De gevel heeft hoeklisenen en een oplopend fries met sierlijsten. De afdekking van de puntgevel bestaat uit bakstenen lijsten. De strekken van de getoogde, houten roldeuren en dubbel laadluik hebben aanzet- en sluitstenen in gele steen. Het geheng van deuren en luiken is oorspronkelijk smeedwerk. Bij de geheel gaaf bewaarde dubbele roldeuren zijn er ijzeren afstandhouders aan de neggezijde. Binnen is het ijzeren rolwerk geheel compleet.

De rechterzijgevel heeft lisenen en sierlijsten waaronder een zaagtandlijst ter afsluiting van de gevel.

De achtergevel is gelijksoortig gedetailleerd als de voorgevel en bevat in de top een rondboogvormig venster, afgesloten met een rollaag, waarvan de aanzet- en sluitstenen in gele baksteen zijn uitgevoerd. Het venster bevat een stalen taatsraam met driedelig bovenlicht. De gevel is op begane grond niveau gewijzigd.

Waardstelling

De voormalige graanmaalterij met paardenstal (Molenplein 11) en loods (Molenplein 12), behorend tot het rijksmonument Molen de Windlust met voormalige molenaarswoning (Molenplein 10, 10 a, 10b,

RM), is vanwege de cultuurhistorische – , architectuurhistorische –en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar:

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de molen en de molenaarsfamilie Mansvelt in het bijzonder;
- als herkenbaar voorbeeld van bijgebouwen bij een maalbedrijf;
- vanwege de gebruiksgeschiedenis;
- vanwege de uniciteit in functioneel opzicht van de graanmaalterij met loods;
- vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en gaaf bewaard eigentijds en typerend materiaal- en kleurgebruik en de detaillering van de graanmaalterij en de loods;
- vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en bouwhistorische waarde van de paardenstal;
- vanwege de ruimtelijk-functionele relatie tussen de complexonderdelen onderling;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldbepalende ligging aan het Molenplein in het centrum van Wassenaar.

Bronvermelding

Eisma, C.D., 'De korenmolen van Wassenaar', Wassenaar, 1989.

Mondelinge toelichting eigenaar, 24 maart 2010.

Oud-archief Gemeente Wassenaar.

'Wassenaar in de 19de eeuw', Open Monumentendag 2010.

